

3 (Sem-6/CBCS) SKT HE 1

2 0 2 4

SANSKRIT

(Honours Elective)

Paper : SKT-HE-6016

(Fundamentals of Āyurveda)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Introduction of Āyurveda)

(Marks : 30)

1. Answer the following questions : 1×4=4

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া :

**(a) What is the meaning of the term 'Veda' in
the word 'Āyurveda'?**

'আয়ুৰ্বেদ' শব্দটোত থকা 'বেদ' পদটোৰ অৰ্থ কি ?

(2)

(b) What is the name of the work composed by Suśruta in the field of Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদৰ ক্ষেত্ৰখনত সুশ্ৰুতে ৰচনা কৰা গ্ৰন্থখনৰ নাম কি ?

(c) Āyurveda has been developed from the Sāmaveda.

(Write True or False)

আয়ুৰ্বেদ 'সামবেদ'ৰ পৰা উৎপন্ন হৈছে।

(সত্য নে মিথ্যা লিখাঁ)

(d) What is the time line of tracing the practice of Āyurveda?

আয়ুৰ্বেদ ব্যৱস্থাৰ প্ৰচলনৰ সময়সীমা কি ?

2. Answer the following questions :

2×3=6

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) Who was Vāgbhaṭa? Write one contribution of Vāgbhaṭa.

বাগ্ভট কোন আছিল ? তেওঁৰ এটা অবদানৰ বিষয়ে লিখাঁ।

(b) Which Indian physician is called the father of surgery? What is the meaning of the term 'Vaidyaśāstra'?

কোনগৰাকী ভাৰতীয় চিকিৎসকক শল্যচিকিৎসাৰ জনক বুলি কোৱা হয় ? 'বৈদ্যশাস্ত্ৰ' শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

- (c) Who was the medical consultant of Buddha?
What is his time?

বুদ্ধৰ চিকিৎসকজনৰ নাম কি আছিল ? তেওঁৰ সময়টো কি
আছিল ?

3. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখাঁ :

মাধবঃ; भावमिषः; शार्ङ्गधरः।

4. Answer any one of the following :

10

তলত দিয়াসমূহৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ লিখাঁ :

- (a) Write a note on the history of Āyurveda in
the pre-Caraka period.

প্ৰাক্-চৰককালৰ আয়ুৰ্বেদৰ ইতিহাস-সম্পৰ্কে এটি টোকা
প্ৰস্তুত কৰাঁ ।

- (b) Discuss the Dhanvantari school and
Punarvasu school of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ ধন্বন্তৰি সম্প্ৰদায় আৰু পুনৰ্বসু সম্প্ৰদায়ৰ বিষয়ে
আলোচনা কৰাঁ ।

(4)

UNIT—II

(Carakasamhitā—Sūtrasthānam)

(Marks : 20)

5. Write short notes on any two of the following :

5×2=10

তলত দিয়া যি কোনো দুটাৰ বিষয়ে চমু টোকা লিখাঁ :

चक्रसंहिता; सुत्रस्थानम्; हेमन्ते अनुसरणीयाः नियमाः।

6. Answer any one of the following :

10

তলৰ যি কোনো এটাৰ উত্তৰ লিখাঁ :

(a) Write a note on the condition of nature and body in six seasons.

ছটা ঋতুত প্ৰকৃতি আৰু শৰীৰৰ অৱস্থা কেনেকুৱা হয় সেই বিষয়ে এটা টোকা প্ৰস্তুত কৰাঁ।

(b) Discuss the regimen to be followed during Grīṣma, Varṣā and Śarat seasons.

গ্ৰীষ্ম, বৰ্ষা আৰু শৰৎ ঋতুত লৱলগীয়া বিশেষ নিয়মবোৰ আলোচনা কৰাঁ।

(5)

UNIT—III

(*Bhaisajyaratnāvalī*)

(*Marks : 30*)

7. Answer the following in brief : 1×6=6

তলত দিয়াবোৰৰ চমুকৈ উত্তৰ দিয়া :

(a) Which God is eulogised in the very First Verse of the *Bhaisajyaratnāvalī* ?

‘ভৈষজ্যব্জ্জৱলী’ৰ প্ৰথম শ্লোকত কোনগৰাকী দেৱতাৰ স্তুতি কৰা হৈছে ?

(b) ব্যাধয়ো _____ প্ৰোক্তাঃ।

(Fill in the blank)

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(c) Who is the writer of the book, *Bhaisajyaratnāvalī* ?

‘ভৈষজ্যব্জ্জৱলী’ গ্ৰন্থখনৰ ৰচয়িতা কোন ?

(d) What is *Ārāmya* according to the *Bhaisajyaratnāvalī* ?

‘ভৈষজ্যব্জ্জৱলী’ অনুসৰি আৰোগ্য কি ?

(e) What is the name of the First Chapter of the *Bhaisajyaratnāvalī* ?

‘ভৈষজ্যব্জ্জৱলী’ গ্ৰন্থৰ প্ৰথম অধ্যায়টোৰ নাম কি ?

(f) In which Prakaraṇa of the *Bhaiṣajyaratnāvalī* are the qualities of a Vaidya discussed?

‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ৰ কোনটো প্ৰকৰণত বৈদ্যৰ বৈশিষ্ট্য আলোচিত হৈছে ?

8. Answer the following questions : 2×2=4

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

(a) What is ব্যাধি? What do you mean by যাত্ন-ব্যাধি?

ব্যাধি কি ? যাপ্যব্যাধি বুলিলে কি বুজা ?

(b) Write the definition of Āyurveda as it is found in the *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ অনুসৰি আয়ুৰ্বেদৰ লক্ষণ কি ?

9. Answer any two of the following questions :

10×2=20

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো দুটাৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Discuss the sequence of the Avatāras of Āyurvedā as it is reflected in the *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ গ্ৰন্থ অনুসৰি আয়ুৰ্বেদৰ অৱতাৰসকলৰ ক্ৰমটো আলোচনা কৰা।

(b) Write a note on the subject matter of the book, *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যবত্নাৱলী’ গ্ৰন্থৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰাঁ ।

(c) Discuss চিকিত্সা according to the *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যবত্নাৱলী’ অনুসৰি চিকিৎসাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাঁ ।

(d) Explain the following two verses :

তলৰ শ্লোকদুটা ব্যাখ্যা কৰাঁ :

(i) ধৰ্মাৰ্থকামমোক্ষাণামাৰোগ্যং মূলমুত্তমম্।
ৰোগাস্তস্যাপহৰ্তাৰঃ শ্ৰেয়সো জীৱিতস্য চ ॥

(ii) জাতমান্নহিচিকিত্সয়স্তু নোপেক্ষ্যোঽল্পতয়া গদঃ।
বহ্নিহাস্ত্ৰবিধৈস্তুল্যঃ স্বল্যোঽপি বিকরোত্যসৌ ॥

★ ★ ★